

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

5. Quid sit, Quando.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

Dices: effectus habet produci formaliter ab efficiente per actionem causæ efficientis: ergo si vera esset hæc descriptio, actio esset passio correspondens causæ efficienti.

Respondetur ex suppositione distinctionis actionis & passionis, aut negando antecedens absolute, aut ipsum distinguendo: habet ab ipso formaliter produci, quatenus actio sit forma, à qua proxime & intrinsece sic denominatur produci effectus, nego; quatenus actio est forma, à qua causa efficiens denominatur proxime & intrinsece producere, concedo antecedens, & nego consequentiam.

Et si quæras, cur debeat denominari effectus produci intrinsece ab aliqua forma: Respondetur ex suppositione illa præmissa, id colligi ex eo, quod non sit maior ratio cur debeat denominari intrinsece producens, quam effectus debeat denominari intrinsece productus.

CONCLUSIO I.

Descriptio
passionis
qua produ-
citur for-
ma non
educta.

54. Si detur aliqua passio in termino producto indepen-
dentem à causa materiali ab ea realiter distincta, illa opti-
me describitur esse relatio extrinsecus adueniens subiectata
in termino aut adherens ipsi & terminata ad causam effi-
cientem, à qua habet produci ab ipsa.

Hæc patet, ex dictis de actione, neque alia probatione
indiget, quam quod sufficienter declarat naturam in-
trinsecam istiusmodi passionis. Dixi autem, si detur, pro-
pter dicta quæstione præcedenti in solutione primæ ob-
iectionis n. 45.

CONCLUSIO II.

Descriptio
passionis
à qua produ-
citur for-
ma educta.

55. Si detur aliqua passio ex parte forme, qua producitur
cum dependentia à causa materiali, illa debet esse respectus
extrinsecus adueniens ad causam, à qua producitur, & quia
producitur à duobus causis realiter influentibus, efficiente
scilicet & materiali, debet dicere respectum extrinsecus
aduenientem ad utramque. Hæc est eodem modo certa
quo præcedens, nec indiget alia probatione. Sed difficul-
tas est, an eodem respectu respiciat utramque causam, an
verò vno vnam, & altero alteram.

An effectus
eductus di-
cat duos
respectus
ad agens &
materiam.

Respondendum autem quod si sit effectus, qui non pos-
set produci nec conservari ab vna, nisi concurrente al-
tera, tum eodem respectu utramque respiciat, quia be-
ne potest vnus respectus terminari ad distinctos termi-
nos, & non sunt multiplicanda entia sine necessitate. Si
verò possit respicere vnam causam ex ipsis concurrentem
eodem modo, quin respiciat alteram, tum duobus res-
pectibus, & non vno respicit utramque; quia sicut manere
potest causalitas vnus, non manente causalitate alterius
causæ, ut supponitur, ita manere potest correlatio effe-
ctus ad vnam, non manente correlatione ad alteram, &
consequenter non dicit eandem relationem ad utramque;
& hoc modo philosophandum est de calore producto
in aqua, verbi gratia mediante concursu ignis, quia po-
test conservari in aqua sine concursu ignis, & primo
etiam produci.

CONCLUSIO III.

Quomodo
vno subie-
cto ad for-
mam possit
esse passio.

56. Si non sit aliquid ponendum ex parte forme eductæ,
quo habeas intrinsece produci, passio correspondens actio-
ni agentis erit solum vno recepta in subiecto quod mutatur
ad formam, quæ vnio, ut est talis passio, optime describitur
esse respectus extrinsecus adueniens, per quem subiectum
mouetur ab efficiente ad aliquam formam. Hæc etiam ex di-
ctis clara est & patet prima pars, quia nihil aliud realiter
distinctum ab actione, ex hypothese posita in conclu-
sione, potest assignari, quod sit passio. Patet etiam secun-
da pars, quia optime sic declaratur natura eius, ut di-
stinguatur ab omni alio.

Aduertendum autem quod hæc passio possit diuidi in
passionem, qua mediante patitur ab agente per mutatio-
nem ad formam non eductam; & in passionem per quam
mutatur ab eodem ad formam eductam, quia potest mu-
tari ad utramque, ut patet ex dictis.

57. Quod si quæras, an vnio, per quam mutatur sub-
iectum ad formam non eductam, producat à causa effi-

ciente per actionem illam, per quam dicitur transmutare
illud subiectum.

Respondeo affirmatiue, quia alias non posset dici trans-
mutare illud subiectum, & præterea illa vnio acciperetur
esse independentem à causa efficiente.

*Dices: Vnio sustentatiua, hoc est vnio, per quam subie-
ctum causat materialiter formam, non producit per
actionem causæ efficientis: ergo nec hæc altera vnio, quia
eadem videtur esse ratio de utraque, nec enim videtur esse
maior ratio, cur vnio transmutatiua deberet per actionem
efficientis produci, quam altera vnio, quæ est perfectior,
quandoquidem habeat tam perfecte vnire, & præterea
esse causalitatem materiale respectu forme.*

*Respondeo negando consequentiam, & disparitas est,
quod vnio sustentatiua posset habere dependentiam à
causa efficiente, quamvis non produceretur per actionem
ipsius, quia posset coexistere actioni iuxta dicta supra.
Vnio vero non sustentatiua non posset, quia nisi agens
haberetur actionem ad illam terminatam, non haberetur actio-
nem villo modo; quandoquidem nihil aliud producit
per ipsum, ut supponitur: ergo non penderet ab actio-
ne ipsius.*

*Si quæras iterum, an vnio non sustentatiua debeat
produci per causalitatem materiale distinctam realiter à
subiecto. Respondeo, quod non, quia ut suppono, impos-
sibile est ipsam produci, nisi in subiecto illo, & conse-
quenter non potest esse iudicium aliquod vnde colliga-
tur quod producat à subiecto per causalitatem distin-
ctam.*

58. *Dices: si non produceretur per causalitatem distin-
ctam, actio causæ efficientis, per quam producitur, esset
prior causalitate materiali, est enim prior quam sit illa
vnio, quæ per ipsam producitur; sed est inconueniens
quod actio efficientis sit prior quam actio materialis, quia
sequeretur quod haberet terminum suum pro illo priori,
& consequenter superflueret causalitas materialis poste-
rior.*

*Respondeo negando sequelam, quia causalitas materiæ
respectu unionis non distinguitur ab ipsamet materiæ;
actio autem non est prior materiæ, ut patet: ergo non est
prior causalitate materiæ.*

*Dices: si causalitas materiæ identificetur materiæ, ergo
causalitas materiæ est prior actione: sed hoc est æque in-
conueniens, ac quod causalitas efficientis sit prior cau-
salitate materiæ.*

*Respondeo distinguendo sequelam maioris: sub deno-
minatione causalitatis, nego; realiter, concedo; & simili-
ter distinguo minorem: est inconueniens, quod esset
prior sub denominatione causalitatis, concedo, realiter &
sine tali denominatione, nego minorem, & nego conse-
quentiam.*

*Dices ergo similiter actio causæ efficientis posset esse
priusquam causalitas materiæ possit poni realiter, licet
non sub denominatione actionis seu causalitatis.*

*Respondeo negando sequelam, quia totum munus istius
actionis est esse positio effectus, seu id à quo agens habet
ponere effectum, & consequenter non debet esse, ante-
quam habeat hanc denominationem: sed ex suppositione
quod causalitas materiæ identificetur ipsi, totum munus
ipsius non est esse ratio formalis ponendi effectum, habet
enim præterea pro munere quiddam potest facere mate-
ria, cui identificatur, & sic potest, & debet poni antequam
habeat illam denominationem.*

Et hæc sufficiant de Passione, ad quam intelligendam
etiam conducent quæ dicuntur secundo Physicorum de
causalitate materiæ, diffus. octaua.

QUÆSTIO V.

Quid sit Quando.

59. Quando est aduerbium temporis, quo solet quæsti-
o quo tempore res aliqua sit, fuerit, vel erit: sed à
Philosophis est translatum ad significandum formam il-
lam, à qua res dicitur coexistere alteri, quia per hoc ad-
uerbium queritur de coexistentia rei; nam cum dicitur
quando aut quo tempore res contingit? idem est hoc, ac
querere

Vnio pe-
quam tras-
mutatur
subiectum
ad formam
producit
a causa ef-
ficiente.

Vnio non
sustenta-
tiua neque
produci à
materiæ
per causa-
litatem di-
stinctam.

quare cuinam parti temporis coexistebat ista res, dum contigit: & quando responderetur, heri vel hodie contigit, sensus est, quod dum contigit habuit coexistentiam ad tempus hesternum vel hodiernum.

CONCLUSIO I.

Descriptio
Quando.

Quando bene describitur esse coexistentia rei creata durantis ad aliam rem, durantem quacumque duratione durant. Hæc in terminis est nullius alterius, quod sciam; tamen est conformis principiis Doctoris & fortassis in re communis.

Probat, quia omni & soli conuenit, & per hanc coexistentiam sufficienter satisfit interroganti, quando res fuit, vel quando erit &c. Dixi rei creata durantis, ut excludam coexistentiam Dei ad creaturas, quæ prout dicit aliquid intrinsecum Deo, non potest esse huius prædicamenti, cum non sit finitum, nec accidens. Dixi quacumque duratione durat, ut includam in hoc prædicamento coexistentias tam rerum, quarum duratio est æuum, quam etiam rerum, quarum duratio est tempus, nam coexistentia omnium rerum creaturarum sunt entia finita, & accidentalia: nec est ratio cur aliqua ex illis ab hoc prædicamento excludantur.

CONCLUSIO II.

Est respectus extrinsecus adueniens.

60. Quando est respectus extrinsecus adueniens subiectum in re coexistens ad rem, cui coexistit. Hæc est Doctoris cum suis contra communem sententiam, & probatur ex dictis de respectu extrinsecus adueniente, quia non potest intelligi nisi per modum respectus, & non est ratio vlla, cur non dicatur esse respectus: ergo debet dici quod sit respectus. Rursus non præsupponit aliquid necessario ex parte fundamenti, aut termini, ad quod sequatur præter actionem, qua producit, quæ actio non necessario inexistit, aut fundamento aut termino: ergo est respectus extrinsecus adueniens. Probat consequentia ex dictis, quest. prima.

Obiicit: necessario sequitur posito fundamento & termino simul existentibus: ergo est tam intrinsecus adueniens, quam est similitudo, quæ non oritur necessario inter extrema, nisi illis positis simul.

Aliqui Scotiste respondent negando antecedens, quia si poneretur res coexistens tempori huius mundi in alio mundo, non diceret respectum quando ad tempus huius mundi, quia solæ res huius mundi dicunt huiusmodi respectum.

Sed hæc responsio nullo modo placet, quia, ut dixi, respectus huius prædicamenti est coexistentia rei ad tempus: ergo siue res coexistens sit in hoc mundo, siue non sit, modo coexistat tempori, habebit respectum huius prædicamenti ad tempus huius mundi.

Et confirmatur, quia petenti quando res illa extra hunc mundum existens produceretur, aut aliquid ageret, posset responderi, heri vel hodie, designando per hoc ordinem ipsius ad tempus hesternum vel hodiernum: ergo diceret respectum ad tempus hesternum vel hodiernum: sed ille respectus est huius prædicamenti: ergo.

Respondet ergo aliter negando antecedens: nam cum ipsummet quando sit ratio formalis ponens extrema simul, non potest sequi ad extrema posita simul. Verum tamen est, quod positis extremis simul existentibus necessario ponitur, & forte hoc tantum intenditur in obiectione; sed tum concessio antecedenti, nego consequentiam: & ratio disparitatis est, quod ipsa similitudo non constituat extrema simul existentia, sed præsupponat illud per quod sic constituantur, & eo posito necessario sequitur. Coexistentia autem non præsupponit aliquid ex parte extremorum, ratione cuius sequeretur necessarium.

Cæteræ difficultates huius rei examinabuntur, & res tota clarior fiet in Physica, dum agemus de tempore.

QUESTIO VI.

De Vbi.

*61. C*ertum est Vbi nihil aliud esse quam illud, per quod formaliter ponitur res in loco, siue definiti-

uo, siue descriptiuo: sed difficultas est quidnam sit illud, per quod res sic collocantur: nam aliqui dicunt, quod constituitur res in loco formaliter per denominationem extrinsecam desumptam à loco: alij per modum absolutum includentem respectum transcendentem ad locum, & denique alij per respectum ex tunc aduenientem terminatum ad locum & subiectatum in re locata. Et quidem hæc duæ ultimæ sententiæ duo Vbi communiter admittunt, vnum intrinsecum, illum scilicet modum vel respectum, qui subiectatur in re locata, & terminatur ad locum; & aliud extrinsecum, quod scilicet subiectatur in loco, & terminatur ad rem locatam. Et aliqui vocant vbi intrinsecum *vbi passivum*, quia eo mediante res locata continetur in loco; vbi vero extrinsecum vocant *actiuum*, quia eo mediante locus formaliter continet rem locatam.

CONCLUSIO I.

62. Non consistit in denominatione extrinseca. Hæc est communis. Probat, quia potest esse locus & res locata existens, sine hoc quod res locata sit in illo loco, ergo non habet esse in loco per denominationem extrinsecam ab illo loco præcise. Probat consequentia, quia si locus præcise determinaret rem locatam ad esse in loco, semper deberet ipsum determinare ad hoc, præsertim dum utrumque existit; neque enim est maior ratio, quare id faceret vna vice potius, quam altera.

Confirmatur, quia impossibile est, quod vnum ex duobus existentibus simul det denominationem nouam positivam alteri, nisi ponatur aliqua mutatio ex parte alicuius ex ipsis, vel alicuius extrinseci: ergo cum locus & locatum possint simul existere sine eo, quod denominet se mutuo, non potest fieri, quod vnum ex ipsis denominet alterum de nouo sine aliqua mutatione.

Confirmatur, quia pro illo instanti, pro quo locus determinat locatum ad esse in loco, vel determinat ipsum præcise ratione sui, vel ratione alterius; non ratione sui præcise, quia sic deberet antea determinare: si ratione alterius, quæro quid est illud, & nunquam potest satisfieri, nisi deveniendo ad aliquid aliud intrinsecum vel loco vel locato, distinctum ab illis realiter, vel modaliter, non curo.

Dices locum determinari ad dandam denominationem locato per actionem causæ efficientis. Contra: ergo est actio noua in causa aliqua, quando res ponitur de nouo in loco: sed non potest esse actio noua, quin res aliqua producat per ipsam (quod de actione physica certum est apud omnes,) ergo debet aliquid fieri de nouo per actionem de nouo locantem. Illud autem vel debet esse in loco, vel in locato, ut patet, & consequenter res non ponitur in loco per denominationem extrinsecam desumptam à loco præcise. Pluribus aliis rationibus posset probari hæc conclusio, sed hæc modo sufficiant.

63. Vadingus de Incarnatione disp. 1. dub. 4. fufc conatur ostendere non esse necessarium vbi distinctum, sed Petrum, verbi gratia esse in loco, haberi ex eo, quod nulum corpus sit interiectum inter ipsum & locum; & hoc ipsum haberi ultimæ à voluntate diuina. At certe non satisfacit: sed ne multiplicet entia sine necessitate, maximam inducit intellectui necessitatem formandi conceptum de præsentia locali absque vbi, non contra imaginationem tantum, sed etiam contra rationem. Et imprimis, quantum ad negationem interpositionis corporis, patet manifeste illam non posse poni per motum/positivum & realem de nouo, ad nullam enim negationem datur per se motus positivus: sed corpus ponitur in loco per motum realem, ergo positio ipsius in loco non habetur absque aliquo distincto ab illa negatione. Deinde quæro à quo habet corpus esse interiectum formaliter; si à negatione, ergo corpus habet esse in loco à negatione negationis: si à positio, ergo quemadmodum corpus habet esse interiectum ab aliquo positio, cur non diceretur, quod res habeat esse in loco formaliter ab aliquo positio superaddito? Quod etiam ad voluntatem Dei attinet, patet ex dictis de actione, ipsam voluntatem Dei non posse sufficere ad hoc, nisi quatenus sufficit ad ponendum positivum aliquod, à quo formaliter res haberet esse in loco, &

Vbi non d
denominatio extrin
seca.